Caragiale - IN AJUNUL CRIZEI

În cercurile politice autorizate, nu se mai vorbeşte de vreo două trei zile decât de căderea ministerului care neapărat va fi provocată de tenacitatea majorităţii Camerei. Toată amânarea cestiunii art. 7, după cum putea oricine prevedea, n'a servit la nimic alta decât la sporirea dificultăţilor din amândouă părţile. Ministerul nu contează în Cameră pe niciun succes al soluţiunii sale; se pare că d. Brătianu şi-ar fi pierdut speranţa de-a mai găsi vreo nouă meşteşugire pentru a nu scăpa din mâini portofelul ministerial. Un singur mijloc i-ar rămâne pentru a-şi asigura înalta poziţie: să adereze la soluţia majorităţii; însă acest mijloc nu-l poate d-sa întrebuinţa; a mers prea departe faţă cu străinătatea şi nu mai poate da 'napoi; a stat prea mult la tocmeală cu diplomaţia apuseană şi cu Alianţa israelită, şi nu mai poate astăzi să rupă târgul odată făcut asupra celor cinci sau opt categorii.

Adevărul şi dreptatea sunt menite a străbate la lumină până la urma urmelor. Adevărul asupra sentimentelor şi valorii personale a d-lui Brătianu a strălucit în fine, şi dreptatea acelora ce-l conjurau să nu ne arunce cu uşurătate în aventuri politice, ale căror urmări sunt mai totdeauna primejdioase pentru un popor mic a ieşit în fine la lumină. D. Brătianu ne face să culegem astăzi roadele semănăturii d-sale. A jucat totul va banque, şi vedem unde am ajuns. În ajunul căderii d-sale, e nemerit să-l întrebăm dacă-şi mai aduce aminte de câte îi spuneam noi odinioară, şi daca nu era mai bine şi pentru ţară şi pentru d-sa, să fi ascultat glasul care-i striga să nu ne ducă 'n răsboiu şi în prăpăstioasele lui consecuenţe. Strâns d'aproape de presiunea diplomaţiei, pe lângă care s'a condus din capul locului într'un chip cu totul fals, iar pe de altă parte în faţa unei Camere de revizuire, nestrămutată în hotărîrea ei d'a nu ceda la aceea ce ni se cere, d. Brătianu se va retrage negreşit. Ce va face însă cabinetul viitor, oricum s'ar compune el, în situaţia nenorocită, moştenită dela d. Brătianu ? Afară de asta, ştim buna credinţă a d-lui Brătianu şi a corporaţiei d-sale politice. Dacă, în starea în care, graţie politicei radicale, a ajuns cestiunea israelită astăzi, ţara ar fi peste putinţă să se mai retragă înapoi, şi ar fi neapărat nevoită până în sfârşit să acorde de silă o imediată şi anume aplicare a principiului din art. 44 al tractatului, d. Brătianu şi ai d-sale de sigur ar începe să strige că ţara este junghiată şi aruncată la picioarele străinului, ar înfierbânta prin propagande şi prin scrieri de sensaţie masele, şi ar organiza poate chiar o turburare populară. Avându-le acestea în vedere precum şi interesul şi sentimentul general al ţării în cestiunea modificării credem că i-ar trebui cuiva multă abnegaţie, mult devotament patriotic pentru a lua asupră-şi, fără beneficiu de inventariu, moştenirea ministerială a d-lui Brătianu. De pe acuma, foaia ministerială radicală începe a pregăti tărâmul opoziţiei de stradă şi de cafenele. Ţara, zice numita foaie, va vedea şi va fi convinsă că lupta susţinută astăzi pentru apărarea naţiunii în cestiunea Evreilor n'a fost decât cea mai deplorabilă vânătoare de putere: ea va vedea în fine în ce parte e patriotismul şi desinteresarea şi în ce parte domnesc numai cele mai meschine interese personale şi de gaşcă. Care va să zică, orice ministeriu nou - căci trebue să vie unul - oricine, afară de d. Brătianu şi ai d-sale, nu v-a fi inspirat decât de cele mai meschine interese personale şi de gaşcă. Buna credinţă şi modestia caracteristice ale patrioţilor subliniaţi din uliţa Doamnei ! Nu ne mirăm de loc; ceva mai mult, pare că-l vedem pe Românul apărând, cu ocazia căderii d-lui Brătianu, în chenar negru cu un articol jalnic, intitulat Necrologul Patriei. Nouii miniştri, odată cu depunerea jurământului, vor fi numiţi Asasinii României, iar M. Sa va fi dat iarăşi în judecata supremă a tribunalelor secrete din mahalalele compuse din căprăriile electorale ale gardei civice. Toate aceste mici mizerii însă, un guvern serios şi cu judecată le-ar pune uşor la regulă. Aceea ce ar fi greu de regulat ar fi chipul de a concilia cerinţele din afară cu interesele şi sentimentul ţării, în cestiunea israelită.

Mânţinem părerea noastră, că toate greutăţile unde a ajuns ţara, le datorează numai capetelor stricate, radicalilor fără judecată, fără cumpăt, fără capacitate, farsorilor politici, cari, graţie unor împrejurări internaţionale, s'au cocoţat la cârma ţării spre a ne duce unde ne aflăm azi. Cestiunea israelită ne stă pe spete şi ne cere o grabnică şi anume deslegare. Trebue numaidecât să ieşim d'aci, şi nu putem ieşi într'un chip uşor şi normal. În aşa stare încordată ne aflăm, încât un om cu ochii cei mai deprinşi nu vede decât cel puţin un pas înainte, iar despre rezultatul final şi desăvârşit al situaţiei, nu poate răspunde decât cu vorba din poveste: Ce-o fi, vom vedea.